Puolustusministeriö NEUVOSTORAPORTTI PLM2022-00023

Uljas Ilmari(PLM) 02.03.2022

Asia
EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 28.2.2022

Kokous
EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 28.02.2022

Korkea edustaja Borrellin kutsuman ylimääräisen puolustusministerikokouksen aiheena oli Venäjän aggressio Ukrainaa vastaan. Jäsenmaat olivat hyvin yhtenäisiä puheenvuoroissaan. Kaikki tuomitsivat jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan korostaen yhtenäisyyden tärkeyttä ja Ukrainan vahvaa tukemista. Lähes jokainen puheenvuoron pitänyt maa tuki tuoretta päätöstä Euroopan rauhanrahaston käyttämisestä, ml. tappava materiaali. Jäsenmaiden mukaan strategisen kompassin tulee heijastaa muuttunutta turvallisuustilannetta. Osa halusi hyväksyä sen sovitussa aikataulussa maaliskuussa muutaman katsoessa, että enemmän aikaa saatetaan tarvita. Koordinaatiota kumppaneiden ja Naton kanssa painotettiin. Saksan uudet puolustuspoliittiset linjaukset saivat kiitosta. Jäsenmaat kertoivat kahdenvälisestä mittavasta tuestaan Ukrainalle. KE Borrell päätti kokouksen toteamalla, että EU:n on vaikea suhtautua Venäjään niin kauan kuin Putin on vallassa.

Korkea edustaja Borrellin koollekutsuman ylimääräisen puolustusministerikokouksen aiheena oli Venäjän aggressio Ukrainaa vastaan. Kokouksen tavoitteena oli jakaa tilannetietoa ja pohtia, miten tukea Ukrainalle voitaisiin lisätä ja koordinoida. **Borrell** totesi Ukrainan asevoimien tekevän parhaansa. Venäjän hyökkäys aiheuttaa suurta kärsimystä siviiliväestölle. EU on vastannut tilanteeseen mm. massiivisilla pakotteilla ja 500 miljoonan euron tuella Euroopan rahanrahastosta (EPF), ml. tappava materiaali. Jäsenmaiden tulee hoitaa käytännönjärjestelyt ja nopeaa koordinaatiota tarvitaan. Puola on tarjoutunut toimimaan materiaalituen välittämisen logistiikkakeskuksena. On tärkeää, että jäsenmaat vastaavat Ukrainan esittämiin pyyntöihin, ml. ne pyynnöt, joita ei voida kattaa EPF:n 500 miljoonalla eurolla. Ukraina on pyytänyt myös muuta tukea EU:lta. EU jatkaa diplomaattista yhteydenpitoa eri maihin. On positiivista, että YK:n turvallisuusneuvostossa kukaan ei tukenut Venäjää. Alueen maita, kuten Moldova ja Georgia ei pidä unohtaa. Myös EU:n kybertuki Ukrainalle tulee lähettää mahdollisimman nopeasti. Putinin tapaa puhua ydinaseista on mahdoton hyväksyä. Venäjän toiminta vaikuttaa strategisen kompassin muokkaukseen; ei vain toimintaympäristön kuvaukseen, vaan myös toimiin, kuten hybridi- ja kybertoimet sekä puolustusmenot. Saksan ilmoitus puolustusmenojen nostosta on merkittävä. Kompassin osalta Borrell haluaa pysyä sovitussa aikataulussa. EU:n toimintaa on tärkeä vahvistaa, mutta kriisi on osoittanut myös Naton roolin Euroopan puolustuksessa, ml. Yhdysvaltojen joukkojen vahvistukset. Kokouksessa todettiin Venäjän toimineen epävakauttavasti jo ennen hyökkäystä Ukrainaan hyödyntäen mm. kybersodankäyntiä ja hybridityökaluja. Ukraina ei ole Venäjän viimeinen tavoite, jos sen toimintaa ei pystytä pysäyttämään nyt. Venäjän uhka korostuu niissä EU-maissa, jotka eivät ole Naton jäseniä. EU:n puolustusta on

vahvistettava ja strategisen kompassin on lähetettävä selvä viesti. Ukrainan tilanne on kriittinen, eikä sitä voida jättää yksin. Toimitettavaa tukea on tärkeä koordinoida.

Kokouksessa saatiin **EU:n sotilasesikunnan** tilannekatsaus taistelujen kehityksestä.

KOM varapuheenjohtaja **Vestager** oli tyytyväinen EU:n nopeisiin päätöksiin. Yhtenäisyys ja päättäväisyys on ollut merkittävää. EU ei tule olemaan entisensä ja unioni on jo muuttunut. Tämä linkittyy myös strategisen kompassin päivittämiseen. Saksan tekemät puolustuspoliittiset päätökset ovat juuri sitä, mitä tarvitaan. Panostamista transatlanttiseen suhteeseen pitää jatkaa. Yhtenäisyys saman mieleisten kumppaneiden kanssa on tärkeää. Sanktioilla on jo vaikutusta Venäjän talouteen ja lisäpäätöksiä odotetaan iltapäivästä. Pakotteita Valko-Venäjää vastaan tarkastellaan huomenna. Sisämarkkinakomissaari **Bretonin** mukaan sanktiot eivät pysäytä sotaa, mutta eristävät Putinin ja Venäjän kv-järjestelmästä. Myös disinformaation levittämiseen ollaan puuttumassa. Digitaalisilla alustoilla on vastuunsa kannettavana, eivätkä ne voi olla passiivisia informaatiosodassa. Vakaviin kyberhyökkäyksiin tulee valmistautua. Samoin varautumista avaruudessa on lisättävä, ml. pääsy internetiin sodan aikana.

Jäsenmaat olivat hyvin yhtenäisiä puheenvuoroissaan. Kaikki tuomitsivat jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan korostaen yhtenäisyyden tärkeyttä ja Ukrainan vahvaa tukemista. Lähes jokainen puheenvuoron pitänyt maa tuki tuoretta päätöstä Euroopan rauhanrahaston käyttämisestä. Muutama jäsenmaa esitti, että Ukrainalle on annettava EU-kandidaattimaan status.

Puolaa kiitettiin yhteen ääneen logistiikkatuen tarjoamisesta materiaaliavun suhteen. Jäsenmaat kertoivat tuestaan Ukrainalle: tappavaa materiaalia, ammuksia, polttoainetta, suoja- ja muita varusteita, lääkintätukea (ml. kenttäsairaalat ja hoitomahdollisuus EU-maissa) ja humanitaarista apua. Koordinaatio tulee ulottaa materiaalin kuljettamiseen. Todettiin Ukrainan taistelevan tällä hetkellä koko Euroopan vapauden ja turvallisuuden puolesta - siksi maata tulee auttaa kaikin keinoin. Todettiin, että Venäjä ja Valko-Venäjä voivat kohdistaa toimia EU-jäsenmaihin tuen estämiseksi. Jotkin jäsenmaat korostivat painavia sanktiota ja rajoittavia toimia myös Valko-Venäjän suhteen. EU:n ilmatila on suljettu, ja jotkin katsovat, että seuraavaksi on aika sulkea satamat.

Moldovan ja Georgian tilannetta täytyy seurata sekä tukea näitä poliittisesti, taloudellisesti ja turvallisuuspoliittisesti (mm. EPF:n tuen kautta). Myös tuki Länsi-Balkanille on tärkeää.

Venäjä muodostaa pitkän aikavälin sotilaallisen uhan Euroopalle. EU:n tulee valmistautua kaikkiin skenaarioihin yhdessä Naton kanssa. Samalla kuitenkin korostettiin eurooppalaisen toiminta- ja suorituskyvyn kehittämisen tärkeyttä, nykyinen turvallisuustilanne korostaa myös EU:n strategista autonomiaa. Uusi EU-Nato-yhteisjulistus tulee allekirjoittaa pian. Jäsenmaiden mukaan strategisen kompassin tulee heijastaa muuttunutta turvallisuustilannetta. Osa haluaa hyväksyä sen sovitussa aikataulussa toisten katsoessa, että enemmän aikaa saatetaan tarvita. Useat kiittivät Saksan uusista puolustuspoliittisista linjauksista katsoen niiden olevan merkittäviä. Muutamat korostivat tilanteesta saatuina oppeina transatlanttisen suhteen vaalimista, puolustusmenojen kasvattamista, maksimaalisen yhtenäisyyden tärkeyttä ja Venäjän aggression hinnan kasvattamista. Myös sotilaallisen liikkuvuuden parantamisen tärkeys korostui.

Keskustelussa nousi esiin, että EU:n budjettisääntöjen ja taksonomian ei pidä vaikuttaa negatiivisesti maihin, jotka haluavat vahvistaa puolustustaan. Samaten jotkin korostivat tarvetta EU-lainsäädännölle disinformaatioon vastaamiseksi, ml. Facebook. Jäsenmaat kertoivat myös harjoitustoiminnan jatkamisesta ja keskusteluissa nousi esiin myös Suomen ja Ruotsin tiivis yhteistyö Naton kanssa.

Suomi tuomitsi Venäjän hyökkäyksen ja antoi tuen EU:n toimille, ml. EPF. FI kertoi tuestaan Ukrainalle todeten, että se selvittää edelleen uusia tapoja tukea, ml. tappava materiaali.

Saksa totesi liittokansleri Scholzin ilmoittaneen perustavanlaatuisesta muutoksesta Saksan puolustuspolitiikkaan sisältäen puolustusbudjetin kasvattamisen tänä vuonna sadalla miljardilla eurolla ja puolustusmenojen nostamisen yli kahteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Enemmistö parlamentista tuki näitä päätöksiä. Saksa tulee tekemään osansa rauhan puolustamiseksi Euroopassa.

Lisäksi jotkin Nato-liittolaiset kertoivat panostuksistaan Naton rakenteissa, ml. Naton nopean toiminnan joukot.

KE **Borrell** veti kokouksen yhteen todeten, että historian sivu on kääntynyt. Venäjästä ei tullut demokratiaa kaupankäynnillä, vaan varat ovat menneet autoritaarisen hallinnon lujittamiseen. Tästä eteenpäin kaupankäynti on osa sotaa. EU:n on vaikea suhtautua Venäjään niin kauan kuin Putin on vallassa. EU:n puolustusta tulee kehittää, mutta ei Natoa vastaan. Sanktioilla tulee olemaan hintansa Euroopassa, mutta se on maksettava nyt, sillä tulevaisuudessa hinta olisi vielä kalliimpi. Strategisen kompassin aikataulussa on tärkeä pysyä, vaikka tekstiä mukautetaan. Venäläiset ovat alkaneet lähettää viestejä, joissa Ukrainaa aseellisesti tukevia maita uhataan. Toimitusten liioista yksityiskohdista kertomisesta voi olla järkevä pidättäytyä julkisesti.

Suomen edustajat

Puolustusministeri Kaikkonen ja virkamiesvaltuuskunta.

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat	kriisinhallinta, puolustuspolitiikka, puolustusvälineet, YTPP, Euroopan rauhanrahasto
Hoitaa	**PLM, UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, SM, STM, VM, VNK